

QUO VADIS MAGÁNBIZTONSÁG?

A magánbiztonság megnevezés a private security tükörfordításaként került, kerülhetett a magyar fogalomrendszerbe, ezért nyilvánvalóan a közfelfogásban valós tartalmi értéke még nem teljesen feltöltött és nem is egyformán értelmezett. Természetesen a tartalmi kialakulás hosszasan tartó folyamat végeredményeként fog megjelenni, melynek végzésében szakmát képviselő élenjáró szakemberek, és a tevékenységek tudományos leképezését végző egyetemeken tevékenységei lesznek meghatározóak. A biztonság értelmezésére sokan, sokszor, sokféle megfogalmazással, de hasonló tartalmi elemekkel kísérleteztek már.

Alapvetően az a közös bennük, hogy a veszélyhelyzet, a fenyegetettség hiánya, ami jellemzi a biztonság jelenlétét. A legalapvetőbb jellemzője, hogy a biztonság nem önmagától létező, és nem önfenntartó folyamat, egy folyamatos védelmi tevékenység eredménye, dinamikusan változó, a kockázati tényezők pillanatnyi szintjétől függő válasz tevékenység hatására létrejövő állapot.

A valós biztonsági állapotot, amely természetesen csak a védelem alá vont behatárolt területre jellemző, az ott érvényes kockázati elemek hatására kialakult biztonságvédelmi tevékenységek jellemzik. A kockázatok, amelyek léte a biztonsági állapotot befolyásolja, jelentősen függenek a helyi, és a környezeti tevékenységektől, valamint a védendő személy életvitelétől, kockázatvállalási szokásaitól.

Azt sem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a végzett tevékenységtől függő kockázati elemek megjelenése, újabb kockázati elemek megjelenését generálhatják. Itt a „pillangó hatás” elméletének megvalósulására gondolok elsődlegesen, vagyis a láncfolyamatok kialakulásából fakadó új kockázati elemek keletkezésére. A környezetünk folyamatos átalakulása, a kockázati értékek állandó változásának jellegét hordja magában. A változás az egyedüli állandó tényező esetünkben, bár annak nagysága és iránya nehezen kalibrálható. Ráadásul egy mikrotérre térre alkalmazott és értelmezett, védekezésre fordított erők és eszközök, egy már nagyobb makrorendszerbe illeszkednek általában, ahol annak egységes védelmi értékét függően a mikro rendszerek szinkronizáltsági fokától egymást erősíthetik, vagy akár gyengíthetik.

A biztonság védelmét alapvetően, a rendészeti szervek tevékenységei és a magánbiztonsági szakágban tevékenykedő szakemberek biztosítják. De nem kerülhetjük el az egyén felelőségének szerepét a saját kockázati elemeinek csökkentése érdekében. A megfelelő szintű biztonságtudat kialakítása, a saját és környezeti lét és a bűnmegelőzés elősegítésének alapja, de ez tanítható és tanulható folyamat, melyben még mindig erős védekezési tartékok rejlenek. A biztonságtudat kialakításának elsődleges eredménye a környezeti kockázati elemek felismerése, tudatos észlelése. Ez jelentősen segíti az önvédekezés magasabb szintű megjelenését, és a megfelelő kockázatjelző rendszer kialakításának elősegítését is magában hordja. Ha e téren sikeresen tudunk fellépni, akkor az általános állampolgári viselkedés biztonságtudatos elemeinek megjelenésével elősegíthetjük a megelőzési tevékenységet. A vagyoni tevékenységet végző személyek

biztonságtudat erősítése pedig a bűnmegelőzési jelzőrendszer felhasználható végpontjaiként 100000-es nagyságrendel növelhetik a bűnmegelőzési információk hatékony terjedését, célbaérését.

Hazánkban a magánbiztonsági fogalomrendszer elemeinek megjelenése a 90-es évben bekövetkezett rendszerváltás időszakától számítható. Kialakulása, gyerekbetegségei és eredményei, ezen a rövid időszak magánbiztonsági szakterületei formálódásának jellemzői. Létének szükségességét az ez időszakban megjelenő, a rendőri közbiztonsági feladatok által lefedett területek mentén támadt űr garantálta, hiszen a magántulajdonon alapuló új gazdasági rendszer működésének biztosítása nem lehetett minden elemében rendészeti, rendőri feladat. Alapvető társadalmi igény támadt a magánbiztonsági védelmi tevékenységgel foglalkozó szakmák, szakterületek kialakulására.

A piaci igény hozta tehát létre a magánbiztonsági szolgáltatási szakmákat, szemben az állami rendészeti szervek törvényi szabályozás által kialakított közbiztonsági tevékenységi formáival. Az alapvető igények és elvárások a magántulajdoni vagyonőrzés, vagyonvédelem területei köré csoportosultak, ezért a vagyonőri és a biztonságtechnikai tervezés, telepítés, üzemeltetés volt a kezdő két szakág. Persze ezzel párhuzamosan, kisebb volumennel a magánnyomozói, és a testőri tevékenység igénye is megjelent. Kialakult e magánbiztonsági tevékenységek végzését engedélyező, szabályozó törvényi háttér is, amely egyben a terület szakmai kamaráját is létrehozta.¹

Az idő haladtával még több alkalommal készültek törvényi módosítások a vagyonvédelmi szakmai terület tevékenységsszabályozása és az uniós jogharmonizáció érdekében.² Ezek a módosítások, jelenleg már nem elégségesek, a magánbiztonsági feladatok hatásos végrehajtásának támogatására. A közelmúlt dinamikus fejlődése, technikai változásai, a bűncselekmények elkövetési módozatai és lehetőségei változása, valamint a migráció és az ezt követő terrorcselekmények által megszorodott kockázati tényezők egy egységes szemléletet tükröző, a teljes magánbiztonsági ágazatot átfogó magánbiztonsági törvény létrehozásának szükségességét jelzik. Ennek a törvénynek egy jellegében megújuló erős és egységes magánbiztonsági szakmai kamara kialakításáról is rendelkeznie kell.

A törvénynek a rendészeti tevékenységek megosztásában, az együttműködés szükségességét és kötelezettségi felületeit is meg kell határozni ahol a tevékenység végzéséhez szükséges intézkedési jogosultságokat is ki kell terjeszteni. Persze ezzel párhuzamosan a törvényességi a kontroll rendszereket is fejleszteni kell. Az új kamarai struktúra kialakításában a jelenlegi helyzet problémáinak, hibaforrásainak jelenségeivel kell foglalkoznunk. Ezek gyökér okait vizsgálva, az alábbi tényekkel nézünk szembe:

A magánbiztonsági feladatok végzésével szembeni elvárások, igények jelentősen kiszélesedtek. A megrendelői irányból egységes kockázatkezelési elvárások alakultak ki, a teljes kockázati vertikumra kiterjesztve. Vagyis a létesítmények védelmében az őrzési, beléptetési, biztonságtechnikai, tűzvédelmi, információ védelmi, IT biztonsági, környezetvédelmi, munkavédelmi, takarítási, üzemeltetési, terrormegelőzési, bűnmegelőzési, katasztrófa kezelési, és még sok egyéb kockázati elem kezelésének feladatai megjelennek! Ez kockázatelemzési szempontból értékelve teljesen jogos elvárás, hiszen ezek mind a biztonságot veszélyeztető elemek elleni egységes védekezést takarnak.

¹ A vállalkozás keretében végzett személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól, a Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamaráról szóló 1998. évi IV. törvény

² Pl. 2005. évi CXXXIII. törvény, 2011. évi XXIV. törvény, 2012. évi CXX. törvény.

Az egységes szemléletmód kialakítása, ennek törvényi leképezése az a feladat, ami az új Magánbiztonsági Szakmai Kamara létrehozásával válna teljessé.

Az új kamara a magánbiztonsági szakma felelős képviselőjeként egyesítené a magánbiztonsági tevékenységet folytató valamennyi szaktevékenységet, végezné a minőségbiztosítási, képzési, ellenőrzési, és szakmai standardformáló munkáját. Fontos feladata a folyamatosan növekvő és környezetünk igényeihez igazodó szakterületek dinamikus követése, és ágazatai fejlődésének elősegítése.

Az ágazati tudományos fejlődés motorjaként, a szakegyetemekkel közösen segíti a tudományos eredmények megismerését, terjesztését.

A tevékenységi területéhez tartozó vállalkozások kötelező tagi viszonyban kell legyenek a kamarával az ellenőrzési tevékenység hatékony működése érdekében.

Az új struktúra létrehozását a régi kamara szerkezeti átalakításával szükséges kezdeni. Egységes gazdasági és szakirányítási egységgé kell átalakítani a jelenlegi megyei önálló jogi és gazdasági egységként működő szakmai kamarát.

A kamara szakterületéhez tartozó vállalkozások részére kötelező kamarai tagsági viszonyt az új magánbiztonsági törvény keretei között kell szabályozni. A megújuláshoz szükséges feladatokat a kialakult problémák mentén kell kezelnünk.

A legnagyobb szakmai egységnek tekinthető vagyoni ágazatot vizsgálva, a munkaügyi ellenőrzések megállapításait tekintve alapul, az első helyre került fekete foglalkoztatás tényével szembesülünk. Ennek okait vizsgálva, három lényeges kérdésben szükséges változtatnunk:

- A dolgozók alkalmazotti jogviszonyának előírása minden ezzel kapcsolatos családi lehetőséget kizárna.
- A kötelező rezi óradíj tényleges alkalmazása, ennek betartásának következetes ellenőrzése megakadályozná a „zsebre fizetés” lehetőségét.
- A járulékfizetési csalások megakadályozására a NAV Bűnügyi Igazgatóságával dolgozunk ki közös megoldást.

A biztonságtechnikai szakterület a második régi csoportja a kamarának. Meglehetősen szerteágazó szakmák csoportosulnak itt. Csak felsorolásszerűen a vagyonvédelmi rendszer tervezők, szerelők, a beléptető, behatolás jelző, videó megfigyelő, tűzjelző, átjelző, mechanikai biztonsági eszközök, speciális védelmi eszközök, multisafe, füstágyú, robbanó táskák stb. Ezek szakmai képviselete és szabványaik, minőségbiztosítási rendszereik kialakítása és következetes alkalmazása fontos feladat.

A biztonságtechnikai mérnökök szakmai kamarai csoportjának kialakítása, tevékenységük segítése kamarai szinten még nem megoldott, de égetően szükséges. Ennek kialakítására a mérnöki kamarai struktúra modellje szerinti megoldás ad lehetőséget.

A magánnyomozói ágazat a kamara oszlopos alapító tagja volt. A rájuk vonatkozó törvényi szabályozás elavult, korszerűtlen, az új, tevékenységüket szabályozó törvénytervezet már elkészült, de még nem került még a parlament elé, így még jelenleg a régi kamarához tartoznak.

A magánbiztonsági szakterület legdinamikusabban fejlődő, és egyben legtöbb veszélyt hordozó szakága az IT biztonság. Az IT területén elkövetett bűncselekmények veszteségi számai világviszonylatban jelzik e szakterület rendkívüli veszélyességi szintjét. Hazánkban e szakma szerteágazó területeivel, szinte szervezetlen kis közösségekben létezik, minden szempontból célszerű, egy egységes IT biztonsági ágazat kialakítása, ami e

tevékenység, humán, technikai, átviteli és programozói területeit átfogva segítené és szervezné, e magánbiztonsági szakmát.

A tisztítási, takarítási szakterület mindíg is közel állt az élőerős őrzési területhez, sőt gyakorta fordult elő, a tender kiírásokban a közös feladat végzésére szolgáló felhívás. Ennek oka a biztonsági szempontokban rejlik, hiszen az egyik legmagasabb kockázati tényező, az idegen személyek munkaidőn túli benntartozkodása a védett területen. Tehát a takarítói állomány biztonsági szűrése, képzése kockázatsökkentő értékkel bír.

Magánbiztonsági rendvédelmi tevékenységet végeznek továbbá még az fegyveres biztonsági őrség állományába tartozó személyek is, méghozzá döntően a kritikus infrastruktúrák védelme tartozik hozzájuk. Működésük külön törvény szabályozza, szoros rendőri felügyelet mellett. De hovatartozásuk egyértelműen a magánbiztonsági szektorban van, kamarai beillesztésük vélhetően törvényi szabályozással oldható meg. Hasonló státuszuak az önkormányzati rendészeti tevékenységet végző személyek is. Tevékenységüket az önkormányzati törvényben szabályozzák, bár felsőfoku képzésük az NKE Rendészettudományi Kar Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszékén végzik.

Történetileg önálló ágazatként létezik a munka és tűzvédelem valamint a környezetvédelmi tevékenység, mely kockázatkezelési szempontból szoros kapcsolatban áll a magánbiztonsági védelmi tevékenységgel. Ezen kívül még természetesen léteznek kisebb csoportosulások a magánbiztonság környezetében, mint például a robantási szakértők csoportja, akik törvényi szabályozás híján nem illeszkedtek bele struktúránkba, holott a megelőzési tárgyi tudásuk mindenképpen hasznos lehet.

Az előbbieken alapján quo vadis magánbiztonság kérdésre adódik válasz. Az elvárásoknak megfelelő kezdő lépéseink az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- A előző törvények szerint működő jelenlegi SZVMSZK szerkezeti vázának és működési modelljének átvilágítása.
- Annak tanulságait figyelembe véve az irányítási, és gazdasági struktúra centralizálása, a várt létszám ellátásához szükséges szervezeti és vezetési struktúra létrehozása, valamint a változást lekövető új alapszabály kialakítása, a régi szerkezetben megválasztott elismert vezetőkre támaszkodva.
- Az új magánbiztonsági szakterületek kijelölése, a jellegüknek leg megfelelőbb struktúra kialakítása.
- A közigazgatási és ellenőrzési feladataink elvégzésére alkalmas részleg létrehozása, feladatainak meghatározása és a belső kontroll rendszer kidolgozása, szakszerű etikus működés paramétereinek megfogalmazása.
- Az új Magánbiztonsági törvény előkészítése a BM szakembereivel közösen, figyelemmel a felvetődött alapszabályi módosítások és új tevékenységek bevezetésének feladataira.
- Magánbiztonsági Szakmai Kamara területét érintő panaszkezelési rendszer és a kommunikáció fejlesztése.
- A szakmai megfelelés visszacsatolási ágainak kialakítása.
- A rendészeti szervekkel kialakítjuk a rendszeres szakmai, és ellenőrzési fórumokat az együttműködés gördülékeny, napi szintű végzése érdekében.
- Sajtó és társadalmi szervekkel kialakítandó kapcsolatrendszer naprakész és feladatorientált működésűvé kell alakítanunk, kerülve a meglévő formalitások kialakult rendszerét.

-
- A szakmai kollégium szakértői és tudományos létének megerősítése, az egységes magánbiztonsági látásmód kialakítása érdekében, az új szakágaknak megfelelő szakcsoportok létrehozása, ezek minőségbiztosítási rendszerének megfogalmazása, fokozatai kialakítása, elfogadottságának megalapozása.
 - A kamara szakterületei egészére ki kell alakítani a kredit rendszerű oktatási, képzési, továbbképzési, szisztémát és ennek szervezését működtetését minél előbb meg kell kezdenünk. A gyakorlati képzési feladatokat az erre alkalmas cégekhez kell rendelnünk, megfelelő kiválasztási folyamatok elvégzése után.

Ha ezeket a felsorolt feladatokat elvégeztük, akkor ismét fel kell tennünk a kezdő címben foglalt kérdést, hogy újjólag megfogalmazhassuk azokat a finomítást, irányultságot igazító feladatokat, amelyek szakmánk tudományos és gyakorlati értékeit, minőségét tovább javítják.